

OLLE MAGNUSSON

Tvätterskor sköljer byken på traditionellt sätt vid en isvak på Albysjön.

Här kan du uppleva en äkta vinterbyk

Öppet hus på Hagalunds tvätterimuseum.

För hundra år sedan var samhällena söder om Stockholm fyllda av små familjedrivna tvätterier som bykte – tvättade – åt stadsborna. De höll till i torp och stugor nära vattenbrynet och körde tvättgodset med häst och vagn in till staden – antingen direkt till hushållen eller till mangelbodas där stockholmarna kunde lämna och hämta kläder och linne.

SVERIGES ENDA tvätterimuseum ligger i just en sådan gammal institution, vid Albysjön i Vårby. Den var i bruk från 1906 till en bit in på 1920-talet och drevs av familjen Johansson: mor, far, son och mormor.

I museet kan man några gånger om året få uppleva hur en byk gick till under den tid när tvätt var ett tungt och tidsödande kroppsarbete. Den 24 februari bjuder man in till »isbyk« då tvätten sköljs i en uppsågad vak på sjön.

– I vanliga hushåll på landet kanske man nöjde sig med en höst- och en vårbyk, men på tvätterierna höll

man ju igång året runt, även mitt i vintern, säger Olle Magnusson, som initierade museet på 1990-talet.

– Familjen hämtade smutstvätt i stan på lördagarna, la den i blöt och bearbetade den sedan i en handdriven tvättvagga. Vittvätt kokte man upp i stora grytor tillsammans med lut gjord på björkaska. Fläckar gnuggades med såpa på en tvättbräda och sedan sköljde man alltihop i sjön.

– Det sista lutvattnet bankades bort med klapprän innan tvätten hängdes – på vintern i en speciell torklada.

OLLE MAGNUSSON växte upp inte långt från museet, som i dag drivs av Vårby Fittja hembygdsförening. Hans hus finns inte längre kvar – det revs på 1980-talet för att ge plats åt en motorväg.

– Museet berättar tvätteriets historia, men också bygdens. Jag ser det som en revansch för all historia som asfalterats över här, säger han. **PH**